

EIGENTIJDS BEOORDELEN EN BESLISSEN 6 HANDVATTEN_

TAMARA VAN SCHILT-MOL
APRIL 2021

EIGENTIJDS BEOORDELEN EN BESLISSEN

Wat is Eigentijds Beoordelen en Beslissen?

Eigentijds beoordelen en beslissen is het bewust en weloverwogen inzetten van toetsen als integraal onderdeel van het onderwijs, waarbij op basis van informatierijke beoordelingen zorgvuldige beslissingen genomen worden over (het leren van) leerlingen en de kwaliteit van het onderwijs wordt geoptimaliseerd.

De bewuste wijze waarop de toetsen worden ingezet sluit naadloos aan op de visie op onderwijs. De weloverwogen ontwerpkeuzes zijn evidence-informed. Docenten benutten informatie uit toetsen bij het reflecteren op het eigen handelen.

Hoe ziet Eigentijds Beoordelen en Beslissen er in de praktijk uit?

Bij eigentijds beoordelen en beslissen is de visie op onderwijs leidend bij de ontwerpkeuzes die gemaakt worden bij de inrichting van het onderwijs en de toetsing. Het gaat daarbij om geïnformeerde en onderbouwde keuzes. Toetsen worden weloverwogen ingezet als integraal onderdeel van het onderwijs: er wordt daarbij bewust onderscheid gemaakt tussen beoordelen en beslissen. Er wordt gericht informatie verzameld om zorgvuldige beslissingen te kunnen nemen over het leren van leerlingen. Hierdoor is er als vanzelfsprekend sprake van constructieve afstemming tussen de leerdoelen, leeractiviteiten en toetsactiviteiten. Beoordelingen worden altijd voorzien van rijke informatie: dit geeft de leerlingen handvatten om invulling te geven aan hun leerproces. Doordat de leerlingen de waarde van deze informatie inzien, nemen zij zelf (steeds meer) regie over hun ontwikkeling. De informatierijke beoordelingen bieden ook de docenten handvatten om richting en sturing te geven aan het leerproces. Daarnaast vormen de rijke beoordelingen de basis voor betrouwbare en zorgvuldige beslissingen over (het leren van) leerlingen. De informatie uit toetsen wordt altijd gebruikt om kritisch te reflecteren op het eigen handelen.

Hoe kan ik meer eigentijds beoordelen en beslissen?

In het lectoraat hebben we zes handvatten opgesteld die kunnen helpen om meer eigentijds te gaan beoordelen en beslissen. Wil je meer informatie? Kijk dan op han.nl/lectorat-eigentijds-beoordelen-en-beslissen.

1. Maak bewuste en geïnformeerde ontwerpkeuzes

Jullie visie op onderwijs vormt de basis voor het ontwerp van het onderwijs én de toetsing daarbinnen. Maak bewuste en beargumenteerde ontwerpkeuzes over de inrichting van het toetsstelsel, waarbij je je laat informeren door actuele kennis en inzichten (evidence-informed). Belangrijk is dat je met elkaar in gesprek blijft over *waarom* je doet wat je doet.

2. Maak onderscheid tussen beoordelen en beslissen

Wees je ervan bewust dat beoordelen en beslissen twee verschillende activiteiten zijn die elkaar opvolgen. Bij beoordelen stel je vast waar de leerling staat ten opzichte van zijn leerdoelen, bij het beslissen verbind je hier vervolgens een consequentie aan. Beslissingen kunnen betrekking hebben op het (bij)sturen van het onderwijs(leer)proces, op de voortgang van de ontwikkeling van de leerling (diagnose en voorspelling) en op het vaststellen van wat geleerd is (certificeren, kwalificeren, selecteren, etc.). Afhankelijk van het type beslissing kan deze gebaseerd zijn op één beoordeling, maar ook op meerdere beoordelingen.

3. Verzamel informatie ten behoeve van de beslissing die je wil nemen

Ontwikkel je onderwijs vanuit de beslissing die je wil nemen over leerlingen. Stel jezelf bij het ontwerpen steeds de vraag welke informatie je nodig hebt om de beslissing die je wil nemen betrouwbaar en zorgvuldig te kunnen nemen. Dit wordt ook wel aangeduid als decision-driven data-collection. Meer concreet: welke activiteiten moet je inzetten om de juiste informatie te verzamelen zodat je kunt bepalen of vooraf vastgestelde doelen worden en/of zijn behaald? Streef daarbij bewust naar constructieve afstemming (constructive alignment): (leer)doelen, leeractiviteiten en toetsactiviteiten moeten logisch met elkaar samenhangen.

4. Ga in gesprek met de leerling over de waarde van beoordelingen

Het is belangrijk dat de leerling de waarde van informatie uit beoordelingen inziet: dat zorgt ervoor dat hij deze zal accepteren, actief aan de slag zal gaan met deze informatie én ook actief op zoek zal gaan naar extra informatie. Blijf voortdurend met de leerling in gesprek over hoe de leerling informatie uit de beoordelingen kan gebruiken ten behoeve van zijn ontwikkeling. Feedback krijgen is immers geen garantie voor het gebruiken hiervan. Zorg dat de leerling houvast ervaart in zijn leerproces en stimuleer hem om geleidelijk steeds meer regie te nemen over (het gebruik van informatie ten behoeve van) zijn ontwikkeling.

5. Geef en benut informatierijke beoordelingen

Een beoordeling krijgt pas een waarde als de leerling op basis van de beoordeling richting kan geven aan zijn verdere leerproces. Het geven van alleen een cijfer of de indicatie (on)voldoende geeft niet de informatie waarmee de leerling dit kan doen. Voorzie iedere beoordeling daarom van een narratieve onderbouwing. Maak ook bij het nemen van een beslissing een weloverwogen inhoudelijke afweging. Baseer je beslissing, met andere woorden, niet op een rekenkundig gemiddelde, maar op de rijke informatie uit de beoordelingen.

6. Blijf bewust toetsbekwaam

De kwaliteit van een beoordeling en een beslissing is niet afhankelijk van de (afzonderlijke) toetsactiviteit(en), maar van degene die de beoordeling geeft en beslissing neemt. Ben je ervan bewust dat toetsbekwaamheid expliciet onderdeel uitmaakt van je bekwaamheid als docent. Als toetsbekwame docent heb je niet alleen kennis van toetsing en vaardigheden om toetsing als onderdeel van onderwijs vorm te geven, maar ben je je ook bewust van de impact van toetsen op (het leren van) leerlingen en heb je de bereidheid en vaardigheid om te reflecteren op je eigen handelen, en op basis daarvan het onderwijs en de toetsing daarbinnen te optimaliseren.

OPEN UP
NEW HAN_ UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES
HORIZONS.